

Zu Theodoros Bestons Enkomion auf die hl. Euphemia.

„Theodoros ὁ Βέστος, Enkomion auf die hl. Euphemia in Cod. Sabbait. 105 saec. 14 fol. 208—226“ lautet bei Ehrhard in Krumbachers G B L² 176, 10 die Notiz über den auch sonst unbekanntenen Panegyriker, dessen einziges Werk uns nun der gelehrte Mönch des Laura-Klosters Alex. Eumorphopoulos aus Cod. Laur. 56 Δ saec. 14 f. 166 ff. durch die *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* bekannt macht: XXIII (1903) Nr. 6 S. 67—68; 7, 81—83; 9, 110—111; 11, 139—140; 16, 202—204; 22, 259—260 und 32, 345—346.

Der Zuname des Verfassers lautet in Cod. Laur. *βέστων*, wenn nicht in demselben etwa *βέστ* steht, was ebenso gut *Βέστος* gelesen werden kann. Theodoros hat jede Andeutung auf seine eigene Person geflissentlich vermieden; auch irgendein anderes historisches oder topographisches Interesse wird man seinem Enkomion kaum abgewinnen können. Der griechische Wortschatz wird durch 13 Wörter bereichert, die im Thesaurus, bei Sophocles und bei Kumanudes fehlen:

ἀποψυχοῦμαι S. 260, *ἀποψυχοῦμαι* 260, *ἐναπορρέω* 260, *ἐνσφραγισμα* 110, *ἐνανάφλεκτος* 260, *ἀμμοιοχος* 111, *πανευμενής* 82, *ποικιλεύομαι* 110, *στρεβλωτήρ* 110, *συνδιαρτῶμαι* 260, *συνεξοίχομαι* 259, *ὑποκοκκυσμός* 68, *ψευδοθεΐα* 111.

S. 67 „*τίς αὕτη ἢ ἀναβαλνουσα ὡσεὶ ὄρθρος;*“ *φησὶν ἡ . . . Γραφή. Ὁ μὲν οὖν μυστικώτερος λόγος αἰνίττεσθαί μοι δοκεῖ τὰς χαμόθεν ἀνυψουμένας ψυχὰς . . . , ὁ δὲ πρόχειρος . . . τὰς ὑπὲρ Χριστοῦ διηγωνισμένας ἱερωτάτας παρθέτους καὶ διὰ μαρτυρίου παντὸς γεώδους ὑπεραρθείσας καὶ πρὸς τὴν ἐκεῖθεν ἀνυψουμένας ἀνάβασιν· αἰ τῷ τῆς ἀθλήσεως ἀπαστράπτουσαι κάλλει καὶ τοῖς μαρτυρικοῖς κλωπιζόμεναι στίγμασιν εἰκότως ἐπαπορεῖν παρασκευάσασθαι τοὺς πρὸς αὐτὰς νοητῶς ἀτενίζοντας καὶ τὸ τῆς ἀναβάσεως ξένον ἐκπλήττεσθαι“:* *lies παρεσκευάκασι.*

67 ὧν μία καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς γνωρίζεται μάρτυς, οὐδὲν τῶν ἀνδρῶν ἀγῶνων ἐφυστερίζουσα εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ὅσον καὶ θερμοτέρα πρὸς τὸν θεῖον πόθον διέγνωνται καὶ θαρραλεωτέρα πρὸς τὰς βασάνους γεγνήται: 1. μᾶλλον <ὑπερβάλλουσα>, ὅσον (?).

67 οὐκ οὖν ἀπογνωστέον ὅτι τοῦτο δοκεῖ τισιν, ὅσοι μὴ τῷ τῆς ἐπαινουμένης πόθῳ τὴν ψυχὴν πεπυρόληνται, ἀλλ' εὐλαβητέον μὲν ὡς ἱερῶν καὶ θείων ἐφαπτομένης, τολμητέον δὲ πρὸς τὸ συμπαθεῖς ἀφορῶσι τῆς μάφτυρος: ἐφαπτομένοις.

68 ταύτην ἔτεκον μὲν γουεῖς, οὐχ οὖς δὲ πλοῦτοι καὶ δόξαι καὶ θρόνοι καὶ τιμαὶ βασιλῆιοι τὸ εὐκλεές ἐχαρίζοντο ἀλλ' οὖς ἢ πρὸς Θεὸν πίστις καὶ ἀντάρκεια καὶ λιτότης τὸ βιώσιμον ἐπεβράβευον: οἷς, οἷς.

68 οἷς, εἰ μὴδὲ ταῦτα παρῆν, ἐξήρκει τὴν ἐξ αὐτῶν γεννηθεῖσαν εἰς εὐκλειαν αὐτοῖς ἀποχρήσασθαι τὸ παρθενικοῦ καὶ ἀμιάντου σώματος χρηματῖσαι γεννήτορας: ἐξήρκει <διὰ> τὴν, αὐτοῖς ἀποχρήσασθαι τῷ.

68 ὑπὸ δὲ τούτους . . . παιδαγωγηθεῖσα ἐπεδίδου μὲν τὰ τῆς ἡλικίας πρὸς αὐξῆσιν, συνηύξατο δὲ καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας σπέρματα . . . Ἐποκοκισμοὺς μέντοι καὶ μειρακιώδη ἀθύρματα κομιδῇ διαφυροῦσα . . . : συνηύξετο, Ἐποκοκκυσμοὺς.

81 διατάγματα δὲ ἀνὰ πᾶσαν πόλιν καὶ ἐπαρχίαν ἐστέλλοντο καὶ ἡγεμόνες καὶ ἄρχοντες τούτοις συνεξεπέμποντο, ταῖς βασιλικαῖς ὁρμαῖς συμβαινόμενα μᾶλλον δὲ πλείονα τὴν πρὸς τὸ κακὸν σπονδὴν ποιούμενος ἕκαστος: συμβαινομένην.

82 καὶ ταῦτ' ἦν αὐτὸ καύχημά τε καὶ σεμνολόγημα, τὸ τοῖς αἰσχίστοις πάθεισί τε καὶ κλήσεσι τῷ ἑαυτοῦ θεῷ κοινωνεῖν: τοῦτ' ἦν αὐτῷ.

82 ἴν' οὖν ἐπὶ μᾶλλον τῷ ξοάνῳ τὰ τῆς τιμῆς αὐξοίτο, ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι δημοτελέσει τοῦτο τιμᾶν ἠγωνίζετο καὶ πάντας πρὸς τοὺς τοιαύτην τελετὴν καὶ σπονδὴν προῦκαλεῖτό τε καὶ προσελαμβάνετο: τὴν.

82 καὶ ἦν ἀληθῶς σύστημα ἱερὸν . . . , αὐτῆς ἐκείνης ἐξαρχούσης καὶ πρὸς τὸ μαρτύριον τὸν ἱερὸν ἐκείνον προτρεπομένης σύλλογον οἷα ποτὲ Μαριάμ τοῦ Ἰσραηλίτου λαοῦ προεξάρχουσα τὰ τῆς νίκης ἀνεκρούετο τύμπανα. Καὶ μὴ τις τῶν μεψιμοίρων δειλίαν κατηγορήσει τῶν ἀθλοφόρων: καλὸν γὰρ αἰεὶ τὰς τυραννίδας ἐκκλίνειν καὶ ὑποχωρεῖν ὅσον ἑαυτὸν τινα ἐπισκέψασθαι καὶ προδιατιθέναι καλῶς τούτων τὴν ἔκβασιν, ἴν' ὅτε καιρὸς μαρτυρίας ἐνσταίῃ ἀνενδοιάστως ἀντικαταστῆναι πρὸς τὸν ἀντίπαλον: οἷά ποτε, κατηγορήσῃ, ἀντικατασταίῃ.

82 οὐδὲ γὰρ ἀπεικὸς παλαιοὶ σοφοὶ τιμᾶσθαι τοῦτον παραδεδώκασιν: ἀπεικότες.

82 μέγα γὰρ ὑμῖν, εἰ τοῦτον ἴλεω ἐπισπάσεσθε: ἴλεων.

83 αὐτὰ σε τὰ πράγματα διδαξάτωσαν ἀγνοίας μέθῃ κεκαρωμένον καὶ περὶ τὰ πᾶσι προσπταίοντα γνώριμον: γνώριμα.

83 εἰ οὖν φθορᾶς . . . ποιητικὸν αἰ ὑμέτεραι βίβλοι τοῦτον ἀνακηρύττουσι, τίς ἀνέλοιτο τῶν νοῦν ἐχόντων φθαρτικῶ . . . προσανέχειν θεῶ; : ἂν ἔλοιτο.

83 ὁμοφώνως . . . τούτοις τὰ τῆς εὐσεβείας ῥήματα συνεπεφώνει καὶ συναπεφθέγγετο: συνεπεφθέγγετο.

110 τοῖς ὁμοίοις βασάνοις . . . καθυποβαλλομένη: ταῖς ὁμοίαις.

110 τί μὲν οὐκ ἐννοουμένου τοῦ ἀνθυπάτου τί δὲ οὐ . . . ποιικιλλενομένου: ποιικιλλενομένου.

110 καινὸν γὰρ κἀκείνοις καὶ ταύταις ἡ θεωνυμία: κοινὸν.

111 ἔση τὰς μεγίστας πεπλουτικυῖα τιμάς: πεπλουτηκυῖα.

111 τὴν πάμμοιχον Ἀφροδίτην, τὸν ἐπ' αὐτῇ τοῦ θείου σου ἔρωτα, τὰ παρ' Ἡφαίστου χαλκευθέντα δεσμά: θεοῦ (sc. Ares).

111 περὶ δὲ ἱερείας . . . τῆς ὑμετέρας θεοῦ, πῶς ἂν τις οὐχ ὑπολήψοιτο τοῦτο παγγέλιον . . ., αὐτό μοι τῶν δυσσεβημάτων τὸ κεφάλαιον ὑπισχνούμενον καὶ προσανέχειν εἰδῶλω θωπεύοντες ἢ χαλκός ἢ χρυσὸς ἢ ἄλλη τις τυχὸν ὕλη καὶ τεχνίτης . . . διεμορφώσαντο; : ὑπισχνουμένων (sc. ὑμῶν), θωπευόντων <ὄ> ἢ.

111 ἔσται οὖν κατὰ τοῦτο κρείττω τῶν θεῶν σου αὐτὰ τὰ θαύματα αἰσθήσεως μετέχοντος καὶ ζωῆς καὶ πολὺ πρότερον τῶν ὑμετέρων ἀφιδρυμάτων ἐναργέστερά τε καὶ πρακτικώτερα: θύματα, μετέχοντα.

111 οὐκουν με τῆς συντρόφου μεταποιήσεως πίστεως: μεταποιήσεις.

139 παρηλλαγμένῳ δέ τινι κολαστηρίῳ καὶ οὐ συνήθει καὶ μόνης τῆς αὐτοῦ κακοδαιμονίας τυγχάνοντι εὐρημα πρὸς τὴν τῆς μάρτυρος ἐχρηῖτο θανάτωσιν· ὄργανον γὰρ τιμωρικὸν αὐτῷ διεσκεύαστο ὃ τροχοῖς καὶ τι πλήκτροις συναρμοζόμενον ἀνύποιστον ἐνεποιεῖ τὴν ἀλγηδὸνα τοῖς οὐς ἂν κατάσχειεν. Τούτῳ προσενεχθεῖσαν τῷ μηχανήματι etc.: εὐρήματι, τιμωρητικὸν, τισι, κατάσχοι. Ἐν τούτῳ.

139 ἀλλ' ἡ μὲν μάρτυς τῶν τε δεσμῶν ἀπελύθη, τίνος ταῦτα τερατουργήματος; ἀγγέλου κατιόντος ἀνωθεν: τότε (?), τερατουργήσαντος.

139 πρὸς τὴν πυρὰν ἀκοντίσαι τὴν μάρτυρα προτραπέντες οὐ μόνον προσήκαντο τὸ ἐπίταγμα, ἀλλὰ καὶ παρησία τὸ τοῦ Χριστοῦ καθωμολόγουν ὄνομα: προήκαντο.

139 ἡ παγὶς θείῳ θελήματι συνετριβέτο καὶ τὸ τῶν ῥάβδων δύσποιστον ἐκουφίζετο: δυσύποιστον.

140 μέσον μυριάδου πλήθους καὶ πολυανθρώπου θεάτρου καὶ θήρας φημάσασα καὶ τύραννον καταισχύνας: θήρας.

203 ἑφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς Κάρομηλος καὶ πλοκεῖον αὐτῆς ὡς

πορφύρα . . . τράχηλός σου ὡς πύργος ἐλεφάντινος καὶ ὡς λίμναι Νεεσεβῶν': πλόκιον, ἐν Ἑσεβῶν (Cant. V 13).

203 ἀλλ' οὐδὲ τ' ἄλλα τὰ πρὸς ἔπαινον παραλειφθέντα τῷ βασιλεῖ εὐρίσκω κενῶς εἰρημένα: τἄλλα, παραληφθέντα.

203 ταῦτα γὰρ πάντα σημαντικά . . . τοῦ στεροῦ καὶ ἀπαρθραύστου τῆς ἐνστάσεως μετὰ τῆς λαμπρᾶς ὁμολογίας, ἔστι δὲ καὶ τῶν δεκτικῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων τῆς ἄνωθεν ἐπιλάμψεως: ἔτι.

203 τῆς μὲν γὰρ τὴν νικητὴν ἤσεν ὠδὴν . . . , τῆς δὲ τὸ εἰς Θεὸν εὐελπι: ἦν νικητήριον.

259 τόμῳ τὰ τῆς ἀληθείας ἐγγραφῆναι δόγματα καὶ τοῦτο πρὸς τὸ μαρτυρικὸν ἐκεῖνο . . . ἐντεθῆναι σκῆνος . . . καὶ δὴ τῆς νόμου γραφῆς πέρας εἰληφνίας etc.: τοῦτον, τόμου.

260 τί τοῦτου θαυμασιώτερον ἢ φοβερώτατον; φοβερώτερον;.

260 μυσὶ καὶ φλεψὶ καὶ τοῖς ἄλλοις μέρεσι καὶ μυρίοις συνδιηρατᾶσθαι καὶ διαπλάττεσθαι, αἵματος ἐπὶ πάσῃ τούτοις πανταχόθεν ἐπιλιμνάζοντος: μορίοις συνδιηρατᾶσθαι, πᾶσι.

260 ἐπὶ δὲ . . . πρὸς τὴν τελευταίην συνελαύνεται: συνελαύνηται.

345 πιστεύομεν γὰρ θείου Πνεύματος μετέχειν διὰ τῆς μυστικῆς καὶ ἀχράντου ἀναγεννήσεως καὶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἀποτιθεμένη τὸν νέον δι' αὐτοῦ ἐπενδύεσθαι, καὶ τοῦτο χάριτι μόνῃ καὶ μήπω μηδὲν εἰς αὐξήσιν τοῦ θείου δώρου διαπεπραγμένον ἡμῶν: ἀποτιθέμενοι, ἡμῖν.

346 πολλῶ πλείους δεδώρηταί σοι τὰ νῦν ὁ σὸς ἀθλοθέτης Χριστὸς ὑμνωδούς τε καὶ μεγαλωδούς: μελωδούς.

Zu verbessern sind u. a. auch S. 259 *συνιδρίαζε*, 260 *ἀπερεύγειο*. Zu lauterem Unsinn wird oft der Sinn des Verfassers durch die Interpunktion der Hs, die leider in der Ausgabe treulich festgehalten ist.

Saloniki.

P. N. Papageorgiu.